KRONIKEN 6. oktober 2010

Et stykke m. ulydighed,

BO HEIMANN

Beatle-Lennon og hans protester er stærkt savnet. Danmark er ved at blive kvalt i konformitet.

Bo Heimann arbejder som konsulent med udvikling af mennesker og organisationer. Han er journalist og forfatter.

DETTE ER en hyldest til ulydigheden! En hyldest til dem, der rejser sig og siger fra. En hyldest til dem, der inspirerer med ny ideer og visioner. En hyldest til dem, der tør drømme.

Danmark savner i desperat grad protest og visionære drømme. Den konformitets-kamikaze, som borgerlige politikere og erhvervsledere bedriver i disse år, er ved at kvæle os alle sammen. John Lennon, en at de største ulydige drømmere nogensinde, ville været fyldt 70 år i dag, hvis det ikke havde været for den udåd, som manden-hvis-navn-vi-Ikke-vil-nævne begik den december aften i 1980. Lennons mod til at drømme er stærkt savnet.

LENNONS liv var fra begyndelsen en lang fortælling om ulydighed og visionære drømme. Han blev født i Liverpool, efter sigende midt under ét af Luftwaffes bombardementer. Det første betydende bombenedslag i Lennons liv var dog fraværet af faderen Alfred Lennon, der var sømand – han sejlede bogstavelig talt ind og ud af Lennons liv, inden han forsvandt permanent, da Lennon var fem år.

Det næste bombe-nedslag kom kort efter faderens forsvinden, da Lennons mor – Julia – af familien blev tvunget til at overlade den femårige John til sin ældre søster Mimi, hos hvem John voksede op.

Med den begyndelse på livet var smerten og drømmene om noget bedre sået i Lennon, og Lennons smerte blev kun forværret, da det værste bombenedslag kom i 1958, da Lennon som 17-årig mistede sin mor for evigt. Netop som mor og søn for alvor havde fundet hinanden igen, blev Julia kørt ned og dræbt af en fuld bilist.

Lennon oplevelse af rodløshed og isolation var dermed forståeligt nok dybt graveret i ham. På mesterværket 'Strawberry Fields Forever' fra 1967 beskriver han oplevelsen af at være speciel og udenfor: »No one I think is in my tree, I mean it must be high or low. That is ... you can't you know tune in but it's all right. That is ... I think it's not too bad«. Han oplevede sig aldrig, trods mega-berømmelsen, som værende 'indenfor', men altid på kanten og på en anden frekvens end normalbevidstheden.

Det er blevet frygteligt svært siden Lennons dage at tage den position – systemet i hele vores kulturs tænkning (de herskende narrativer om effektivitet, karrierer, profit og fornuft), der (hjerne-?) vasker alle 'normale' fra barnsben af, er nu så fintmasket, at de færreste slipper igennem. En nutidig Lennon er deprimerende nok nærmest utænkelig.

MED DEN bagage var Lennon selvsagt ikke noget dydsmønster i skolen – han kunne slet ikke finde sig til rette. I 'Working Class Hero' – fra Lennons 1970 solo-debut 'John Lennon/Plastic Ono Band' (rockhistoriens mest sjælerystende album) – konstaterer han: »When they've tortured

tak

SAVNET Mindestedet for John Lennon, Strawberry Fields i Central Park, New York. Foto: AP

and scared you for twenty odd years/ Then they expect you to pick a career/ When you can't really function you're so full of fear/ A working class hero is something to be«.

Nok er der sket meget med skolesystemet, også i Danmark, siden 1950'erne, men en Lennon ville heller ikke være velset i dag, hvor krop, bevægelse, sanser og kunstneriske udtryk nedprioriteres om ikke direkte negligeres fra første færd.

Lennon gjorde oprør, hvad de færreste føler for eller tør i dag. Han kom og gik, som han lystede, og gennemførte aldrig andet, end hvad der svarer til folkeskoleeksamen (han var dog en læsehest hjemme – har reel læring mon noget med eksistentiel mening og indefra kommende lyst at gøre?).

Her i 2010, hvor både politikere og erhvervsledere skriger efter særegenhed, innovation og kreativitet, er det forbløffende, at de alligevel sørger for fastholde et skolesystem, der fortsat gør sig mange anstrengelser for at dressere og konformere de nye generationer fra barnsben af (det samme gælder organisationerne i erhvervslivet, hvis navn (organisationer) sladrer om, at de netop er modpolen til diversitet og mangfoldighed – her skal medarbejderne også være rigtig meget ens for at være gode medarbejdere).

Lennon flygtede. Han tog allerede som 19-årig til Hamburg i 1960 for at spille rock. Guds nåde og trøst til unge danskere, der satser på musik og andre kunstarter i disse år. Kulturskabere er ringeagtede. For slet ikke at tale om at rejse ud. Tiden mellem ungdoms- og videregående uddannelser kaldes som bekendt 'fjumreår' – meget sigende for systemets holdning. Hvorfor ikke inspirationsår? Hvem kan med overbevisning sige, at vi kun lærer, udvikler os og uddannes i skolesystemet? Det kan kun de, der vil noget meget konformt med uddannelsessystemet: ensidigt skabe karriere-mindede arbejdstagere og forbrugere.

Lad os med Lennon in mente revurdere ideen om, at vi skal konkurrere med Østen på udenadslære, og lad os i stedet skabe et uddannelsessystem (inkl. det i erhvervslivets organisationer), der sætter fokus på tillid og ansvar (frem for test og kontrol), på tværfaglighed og selvstændighed og på mulighedsorienteret, kreativ idéudvikling, der fremmer individualitet. Det vil hæve landet psykologisk til et helt andet niveau – og det er der i øvrigt god økonomi i.

Lennons sang 'Working Class Hero' er i øvrigt misforstået af de fleste. Lennons pointe var, at det at blive til en 'arbejder-

... Et stykke m. ulydighed, tak

klassehelt' var præcis, hvad systemet gerne ville have. Den vigtigste linje i sangen er den sidste: »If you want to be a hero/ Well just follow me«.

DA BRIAN EPSTEIN blev The Beatles' manager i januar 1962, hev han læderjakkerne af beatlerne. Lennon var ikke glad for det. I det hele taget var The Beatles i de første år et arrangement, Lennon var ved at blive kvalt af. I Rolling Stone (januar 1971) konstaterede han: »All that business was awful, it was a fuckin' humiliation. One has to completely humiliate oneself to be what the Beatles were, and that's what I resent. I didn't know, I didn't foresee. It happened bit by bit, gradually, until this complete craziness is surrounding you, and you're doing exactly what you don't want to do with people you can't stand – the people you hated when you were ten«.

Kan frygtelig mange af os ikke relatere til oplevelsen af at miste kontakten indadtil; til oplevelsen af pludselig ikke at kende sin egen sandhed? Kan vi og skal vi blive ved med at svigte os selv?

Lennon gjorde i det stille, hvad han kunne for at bryde konformiteten i de første Beatles-år. F.eks. da han i 1963 med den engelske dronning på tilskuerrækkerne introducerede nummeret 'Twist & Shout' med ordene: »Would those of you in the cheaper seats clap your hands? And the rest of you, if you'll just rattle your jewelry ...«.

Senere, i 1969, tilbageleverede han sin MBE-orden til den engelske dronning med lige dele humor og skarp alvor: »Your Majesty, I am returning my MBE as a protest against Britain's involvement in the Nigeria-Biafra thing, against our support of America in Vietnam and against 'Cold Turkey' slipping down the charts. With Love, John Lennon«.

Mon ikke en tilbageleveret ridderorden også i dag vil tiltrække sig opmærksomhed? Og hvad med en tilbagelevering eller nægtet modtagelse af et kunstfondlegat, en sendetilladelse eller et højtprofileret job? Hvem træder frem?

LENNON begyndte at tage stoffer midt i 1960'erne. Det var formentlig stadig et forsøg på at flygte fra barndommens smerte, men nok også en reaktion på fremmedgørelsen i The Beatles' berømmelse og konforme image. Men stofferne gav verden noget af den største musik, der er skabt i det 20. århundrede.

Fra og med albummet 'Rubber Soul' – som ligesom albummet 'Help!' imponerende nok også er fra 1965 – blev det tydeligt, at hverken Lennon eller The Beatles kunne fastholdes i det vandkæmmede image. Og året efter på albummet 'Revolver' – nok The Beatles' mest helstøbte album – var forvandlingen total. Især den uovertrufne 'Tommorow Never Knows' er på alle måder inspireret af Lennons talrige LSD-trips: »Turn off your mind/Relax and float down stream/It is not dying'. Lay down all thought/Surrender to the void/It is shining/It is shining/That you may see/The meaning of within/It is being/It is being/That love is all/And love is everyone/It is knowing/It is knowing«.

På 'I'm Only Sleeping' hedder det: »Please don't wake me, no don't shake me, Leave me where I am, I'm only sleeping. Everybody seems to think I'm lazy. I don't mind, I think they're crazy. Running everywhere at such a speed. Till they find, there's no need«.

Tænk mindre, lad sindet hvile, og tillad dig selv af slappe af! Provokerende i forhold til magtens ideer dengang som nu. Men er sandheden ikke, at vi – og især ledere – er fordummede af travlhed? Er vi ikke lukket inde i et verdensbillede domineret af for ensidig analytisk tænkning? Har vi som menneskehed ikke brug for at kunne mærke og sanse os selv meget dybere, end vi gør i dag?

Der ligger en gave i langsomheden og dagdrømmene. I dag bliver børn overstimulerede udefra med begivenheder, legetøj og tv-programmer (i et i øvrigt absurd opskruet tempo – hvad sker der, DR?), så deres evne til at finde på, se og forestille sig ting og selv kreativt kreere ikke næres og stimuleres. Vi lærer simpelthen ikke at se det, der endnu ikke er. Det er tragisk, for den manglende evne får os til blindt at godtage det eksisterende og gentage fortidens fejl. Det er spild af liv for individet, og det er kritisk for samfundet, der regenerer.

Som et resultat af dagdrømmene og stofferne fulgte mesterværker som 'Strawberry Fields Forever' (februar 1967) og senere på året 'Lucy In The Sky With Diamonds', 'A Day In The Life' og 'I'm The Walrus'. Vi bør lade os inspirere – nok ikke til at tage stoffer, men afgjort til at blive drømmende vilde i vores tænkning.

SENERE vendte Lennon sig først imod meditation og siden psykologi. Hele albummet 'The Beatles' (kendt som 'The

White Album', november 1968) blev stort set skrevet i Indien i begyndelsen af 1968 under et meditations-ophold i en ashram i Rishikesh, og Lennons solo-debut 'John Lennon/Plastic Ono Band' (dec. 1970) er et direkte resultat af Lennons terapi-forløb hos Arthur 'Primal Scream' Jarnov.

Hvor revolutionerende ville det ikke være med en meditationspraksis! Hvilken kraft ville en erhvervsleder ikke stå med, hvis hun gik passioneret ud med budskabet om, at »lederskab kommer indefra, vi må lære at lede os selv, før vi leder andre«! Hvilket skift ville ikke kunne initieres, når erhvervsledere og politikere erkender behovet for bevidsthedsudvikling – og sætter gang i obligatorisk undervisning i psykologi, filosofi, meditation, samarbejdsformer, konfliktløsning og kommunikationsfærdigheder på alle niveauer fra folkeskole til universitet.

LENNON flyttede til New York i 1971 og røg med det samme i FBI's sorte bog, da han valgte at støtte en række sager, der satte lys på social retfærdighed i USA på det tidspunkt. Lennons album 'Some Time In New York City' (marts 1972) er musikalsk set hans karrieres ringeste, men attituden er eviggyldig for den ulydige drømmer: Magthavere skal pr. definition udfordres.

Det er så som så med det i Danmark i dag. Medierne er bovlamme, og civile protester nærmest forsvundne. I efteråret 2006 demonstrerede tusindvis af forældre dog landet over imod regeringens sparekrav på daginstitutionsområdet. Og den daværende statsminister, Anders Fogh Rasmussen (V), kaldte dem for »socialistiske balladem agere«. Siden fik regeringen vedtaget den såkaldte lømmel-pakke, der er tæt på at gøre det ulovligt at demonstrere i Danmark. Ganske almindelige og fredelige demonstranter bliver nu talt nedladende til af folkevalgte og med lov i hånd tilbageholdt uden grund i timevis. Blot for at demonstrere.

På 'Imagine'-abummet (oktober 1971) snerrer Lennon: »I've had enough of reading things/By neurotic, psychotic, pigheaded politicians/All I want is the truth/Just gimme some truth!« Vi kunne godt trænge til, at nogen i dette land rejste sig ulydigt og insisterede på sandheden – f.eks. imod milliardstøtten til landbruget, mens servicesektoren beskæres, organisationers skatteunddragelser og krigene i Irak og Afghanistan.

1. APRIL 1973 ERKLÆREDE Lennon og Yoko Ono sig for ambassadører for 'Nutopia'. Lennon beskrev Nutopia med ordene: »Nutopia has no land, no boundaries, no passports, only people. Nutopia has no laws other than cosmic. The flag of Nutopia has only one colour: white. Only through surrender and compromise can peace be achieved«.

Nutopia var endnu en måde at kommunikere drømmene om fred, forståelse og kærlighed fra 'Give Peace A Chance', 'Instant Karma!' og 'Imagine' på. En noget mere inspirerende tænkning end magtsystemets tankesæt – dengang som nu industrisamfundets tankesæt – der er lineært og rationelt. Arbejdende mod ét mål og selvoptaget i opposition til alt, hvad der måtte stå i vejen for at nå det mål. Herunder mennesker, dyr og miljø.

Den tænkning er – modsat Lennons intuitive drømmen – ikke nuanceret nok til at erkende og opleve altings afhængighed; ikke udviklet nok til at indeholde holistisk visdom. Ikke følsom nok til at vide dybt inde, at alt levende på denne klode er indbyrdes afhængige.

Den tænkning, der har bragt os hertil, kan modsat Lennons formentlig bedst beskrives som separatistisk og ekskluderende: Jeg tænker, at jeg er noget separat fra dig; at denne virksomhed er separat fra den anden; at vi danskere er separate fra befolkninger i andre lande; at vi mennesker er separate fra dyr og det omgivende miljø. Det er gold og følelsesforladt tænkning domineret af fordømmelser, kynisme og frygt. Den tænkning har bragt os til, hvor vi er i dag – en verden på randen af psykisk, økonomisk og miljømæssig undergang.

Hvis vi bare fortsætter med at fremskrive nutiden ud fra vores tænkning fra fortiden, vil vores fremtid ligne fortiden til forveksling. En mulig definition på sindssyge er at gøre det samme igen og igen og alligevel forvente et andet resultat! Menneskeheden har været sindssyg længe nok. Det er tid til ulydighed og drømme.

Allerede i 1971 bad Lennon os om at 'imagine'. Vi gør det stadigvæk ikke; vi tør det stadigvæk ikke. Du er uendelig dybt savnet, John Lennon.

BO HEIMANN

WWW Har du kommentarer til Kroniken – gå ind på politiken.dk/kroniker